

Aan alle twijfel een einde: het is hoogconjunctuur in Nederland

CPB was sinds de crisis niet zo optimistisch over groei, werkloosheid en begrotingstekort

Jule Hinrichs
Amsterdam

‘Met nog één kwartaal te gaan wordt 2016 een bijzonder hersteljaar met een economische groei van 2,1%.’ Zo begint het Centraal Planbureau de analyse van de Nederlandse economie in de dinsdag gepubliceerde decemberraming. Er klinkt een zekere voldoening door in die uitspraak.

En daar is ook reden voor. Het CPB komt met de meest opgewekte analyse en verwachtingen sinds de grote recessie van 2008 en 2009. Drie maanden geleden waren rond Prinsjesdag de verwachtingen ook al positief, in de nieuwe raming gooien de rekenmeesters van de regering er nog een flinke schep bovenop. De dit keer vrij forse bijstellingen van de verwachtingen zijn voor het CPB uitzonderlijk.

Het bureau schetst het beeld van een economie in de hoogconjunctuur. De economie groeit zowel dit als volgend jaar met 2,1%. Dat lijkt zuinig vergeleken met jaren dat het wel 3% of 4% was, maar is het niet. Omdat het aanbod van nieuwe werknemers minder snel toeneemt valt ook de potentiële groei van de economie lager uit.

De meest in het oog springende aanpassingen van het Planbureau betreffen de verwachtingen voor de arbeidsmarkt. Die ontwikkelt zich inmiddels dermate gunstig dat ze een belangrijk onderdeel is geworden van het vliegwielt dat de economie aanzwengelt: door de groei

Planbureau
Het CPB komt met de meest opgewekte analyse sinds de Grote Recessie

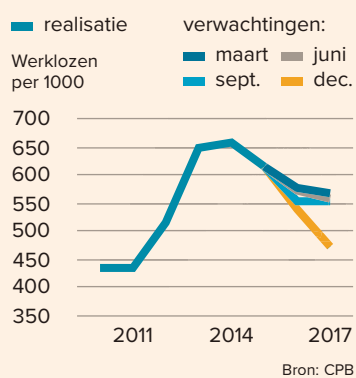
Nederland
De economie groeit zowel dit als volgend jaar met 2,1%

Meevallers
Het CPB voorziet voor volgend jaar een begrotingsevenwicht

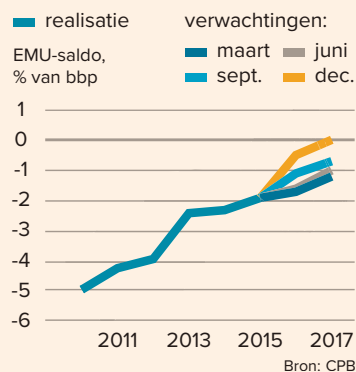

Winkelend publiek in de Rotterdamse Beurstraverse, in de volksmond bekend als de Koopgoot. FOTO: HOLLANDE HOOGTE

Werkloosheid

Begrotingstekort

kunnen ondernemers extra mensen aannemen, dat jaagt de koopkracht extra aan en geeft zo de groei weer een verdere zet.

In september meende het Planbureau nog dat de werkloosheid volgend jaar onveranderd op 555.000 personen zou blijven staan. Inmiddels worden er voor dit jaar 540.000 voorzien en staat er voor volgend jaar 475.000 in de boeken. In drie maanden tijd heeft het CPB de verwachting voor de werkloosheid in 2017 met 80.000 verlaagd.

Dat is ongekend. Zowel het CPB als De Nederlandsche Bank hebben afgelopen jaren aangegeven dat ze er moeite mee hebben om de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt te voorspellen. Durfde het CPB er in september nog niet van uit te gaan dat de aanhoudende groei ook tot een lagere werkloosheid zou leiden, nu doet het Planbureau dat wel. De analyse van de arbeidsmarkt is daarmee omgegooid.

Als de daling van de werkloosheid in een regelmatig tempo doorzet kan het percentage werklozen tegen het eind van 2017 al onder de 5 duiken. Dan begint het punt in zicht te komen dat spanningen op de arbeidsmarkt manifest worden.

De groei vertaalt zich al dit hele jaar in meevallers op de Rijksbegroting. Voor volgend jaar voorziet het CPB nu

begrotingsevenwicht, voor het eerst in negen jaar. Er staat een saldo van nul in de boeken.

Minister van Financiën Jeroen Dijsselbloem beschouwt dit resultaat als een pluim op zijn hoed. In een tweet noemde hij de verwachting van begrotingsevenwicht in 2017 ‘goed nieuws’. ‘Nu buffer opbouwen om toekomstige tegenslagen op te kunnen vangen.’

Hoogleraar economie aan de Erasmus School of Economics Bas Jacobs (zie ook kader) reageert kritisch op die tweet: ‘Wat de feitelijke economische condities ook mogen zijn, Dijsselbloem trekt toch maar één conclusie: dat er bezuinigd moet worden. Nooit hoor ik hem over de verhouding tussen het monetaire beleid en het budgettaire beleid. Maar ook niet over hoe het begrotingsbeleid kan bijdragen om langdurige stagnatie in Europa te voorkomen of de permanente schade van de Grote Recessie te verminderen.’ Volgens Jacobs zijn dat de grote macro-economische discussies ‘overal ter wereld, behalve in Nederland’.

Opvallend is dat de loonkosten per uur aan het stijgen zijn, van een plusje van 0,2% vorig jaar naar 2,2% dit jaar en 2,6% in 2017. Ook dat is goed voor de koopkracht en volgens het CPB tast het onze exportpositie voorlopig niet aan, want Nederlandse exporteurs weten momenteel hun marktaandeel te vergroten.

Reactie Jacobs

‘Dit is goed nieuws’, reageert hoogleraar Bas Jacobs op de nieuwe verwachtingen van het CPB. Jacobs uitte recent de kritiek dat er de afgelopen jaren in Nederland een overdreven zuinig begrotingsbeleid is gevoerd en dat dit de groei onnodig heeft geschaad. De vraag is wat de regering voor beleid moet voeren nu het CPB verwacht dat het begrotingstekort volgend jaar is weggewerkt.

‘Ik heb drie uitgangspunten’, zegt Jacobs. ‘We moeten het nog aanwezige onbenutte potentieel in de economie benutten. We moeten een deel van de verloren gegane trendmatige groei proberen in te halen en je dient te proberen stagnatiescenario’s in Europa te voorkomen. We kunnen alleen terug naar een normaal monetair beleid van de ECB als noordelijke landen zoals Nederland en Duitsland de inflatie tot zeker zo’n 3% opduwen. Wat oververhitting van de economie in die landen zou goed zijn voor herstel van onevenwichtigheden in Europa, maar ook om hoge private schulden houdbaar te maken.’

Jacobs wil echter niet zeggen hoe fors de inspanning van de regering zou moeten zijn om de economie een extra zetje te geven: ‘We weten niet precies hoeveel onbenutte productiecapaciteit er nog is. Maar een extra inzet op onderwijs, op de duurzame economie, op onderzoek en ontwikkeling en wat er nog aan knelpunten in de infrastructuur is lijkt me zeer gewenst. Je krijgt dan én extra bestedingen op de korte termijn én een groter aanbod op de lange termijn.’

Bas Jacobs

FOTO: HH